

NYUGAT-UKRAJNA IDEGEN DÍSZLETEK KÖZÖTT

▷ SZÖVEG ÉS KÉP: NÁNAV MIHÁLY

A 2013-ban kezdődött ukrán válság kapcsán legnagyobb szomszédunk rendszeresen kerül a híradásokba. Éppen ezért átlagos utazók csak a legritkább esetben veszik az irányt Ukrajna felé, közülük pedig még kevesebben döntenek úgy, hogy Kárpátalját elhagyva, a történelemtényekből jól ismert hágókon átkelve keletre is merészkedjenek. A válság kapcsán egyik oldalon mértékadó politikusok nyilatkozataiban hangzik el, hogy az európai határok sérthetetlenek, megváltoztatásuk nem kívánt lavinát indíthat el, míg a másik fél Koszovó egyoldalú függetlenné válását és annak gyors elismerését tekinti precedensértékűnek. Történelmi atlaszokat fellapozva pedig szembetűnik, hogy Ukrajna néven az elmúlt évszázadok nagyobb részében nem létezett semmiféle földrajzi-politikai entitás. Mivel a mai ukrán árszínvonal és hrivnya-árfolyam mellett „jobban megéri elutazni, mint itthon maradni”, adja magát, hogy a helyszínen magunk győződjünk meg az ukrán valóságról

Ma már szinte közhelyszerű mondat, hogy Ukrajna keleti területein nagy létszámú orosz lakosság él, sorsdöntő megosztottságot előidézve az országban. Kevésbé ismert azonban, hogy ha etnikai arculatában nem is, de kulturális örökségében az ország nyugati fele sem sokkal egységesebb. Sokadik alkalommal ott járva egyre inkább valamilyen furcsa érzés kerít hatalmába. Bármerre is menjünk, a városok épített környezete, kulturális öröksége mind-mind más népek, kultúrák lenyomatát hordozza – erős kontraszttal a bennük zajló ukrán mindennapokkal.

A TÉRKÉPET SZEMLÉLVE...

Mielőtt azonban nekivágnánk a hazánknál hat és félszer nagyobb ország felderítésének (melynek fővárosa – még mielőtt a szomszédban, a határaink közelében zajló háborútól tartanánk – körülbelül 1000 km-re fekszik Budapesttől, nagyságrendileg mint Strasbourg vagy Köln), érdemes néhány rövid tényt tisztázni.

Ukrajna mint földrajzi fogalom először a kora újkorban bukkant fel az ott élő kozákok kapcsán, a szó szoros értelmében „határvidéket” jelentve, a lengyel és az oszmán hatalom között. Hamarosan azonban „nevető harmadikként” a cári Oroszország szállt be a vetélkedésbe, és hódította meg a mai államterület döntő részét, egyúttal megtöltve azt étellel és infrastruktúráját is kiépítve. Ez alól csak az ország nyugati szeglete jelentett kivételt, amely Lengyelország felosztása után a Habsburg Birodalom része lett, mint Galícia, majd pedig később Bukovina tartomány.

A cári önkényuralom szorításában nem is kezdődhetett meg az ukrán etnogenezis, szemben a Monarchia által biztosított, szabadabb, európaibb légkörben fejlődő nyugati területekkel. A 18-19. sz.-ban nem látjuk nyomait semmiféle ukrán politikai vagy kulturális erőközpontnak. A mai ukrán városokban járva persze zajlik a múlt újratemetése, és a frissen lebontott Lenin-szobrok helyére a legtöbb helyen az „újrafelfedezett” Tarasz Sevcenko (az ukránok nemzeti költője) vagy Bogdan Hmelnjickij (17. századi kozák vezér, akit ma Ukrajna alapítójaként tartanak számon) emlékművei kerülnek.

A 20. század jó része sem az ukrán függetlenség megteremtésének sikertörténetét hozta. Bár az I. világháború után rövid időre felcsillant a remény, de a több irányból érkező ellenerők ezt még csírájában elfojtották. A mai ország területének legnagyobb részét a Vörös Hadsereg vonta ellenőrzése alá, míg nyugaton Lengyelország (Lemberg), Csehszlovákia (Kárpátalja) és Románia (Észak-Bukovina) terjesztette ki fennhatóságát. A Szovjetunió belülről létrejött Ukrajna mint szovjet tagköztársaság a kilépés jogával is rendelkezett, ám azzal „meglepő módon” sosem élt. Ennek megfelelően a valóság sokkal inkább egy Moszkvából centralizáltan irányított, diktatórikus birodalmat mutatott, mint bármiféle tagállami önállóságot: meglehetősen ad hoc módon alakították ki a tagköztársaságok határait, nem törődve az etnikai kérdésekkel és történelmi hagyományokkal.

Jól példázza ezt, hogy a kalinyingrádi területet – mely ma exklávéként Oroszország külbirtoka – sem tartották fontosnak az Oroszországi SZSZK-val területileg összekötni, pedig Sztálin vagy utódai egy tollvonással rajzolhattak volna egy korridort a térképre a litván és belarusz tagköztársaság rovására. És ennek ugyanannyi etnikai-történelmi alapja

KIJEV

A PECSERSZKA LAVRA NAGYBOLDOGASSZONY (CUSZPENSZKI) SZÉKESEGHÁZ. AZ EREDETILEG 11. SZÁZADI, OROSZ TEMPLOM A II. VILÁGHÁBORÚ SORÁN PUSZTULT ÉS CSAK A SZOVJETUNIÓ ÖSSZEOMLÁSA UTÁN ÉPÍTETTÉK FEL ÚJRA. (VITATOTT, HOGY A VISSZAVONULÓ SZOVJETEK, VAGY A NÉMETEK ROMBOLTÁK-E LE.) (KEZDŐ OLDALPÁR)

„SZABADNAK SZÜLETETT”

AZ UKRÁN FÜGGETLENSÉG 25 ÉVES ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL, 2016-BAN INDÍTOTT KAMPÁNY SZLOGENJE ÉS EGYIK IKONIKUS KÉPE. NEMCSAK ITT, HANEM A KAMPÁNY HIVATALOS VIDEÓJÁBAN IS KÜLÖN KÉPKOCKÁKAT KAPOTT A FÜGGETLENSÉGET VÉDELMEZŐ HADSEREG

lett volna, mint annak hogy Kalinyingrád (a korábbi német Königsberg) a Szovjetunióhoz tartozott.

Ugyanilyen módon adta át 1954-ben, a Sztálin halála utáni utódlási harcokban az ukrán pártszervezet bizalmát megszerezni kívánó Hruscsov a Krímet az Ukrán SZSZK-nak. Kiválóan mutatja, hogy mennyire nem tulajdonítottak jelentőséget a határoknak, hogy a szovjet fekete-tengeri flotta bázisa ugyanúgy Szevasztopol maradt, mint amikor az még az Oroszországi SZSZK-hoz tartozott.

E fiktívnek nevezhető tagköztársasági határok elevenedtek meg 1991-ben, amikor a Szovjetunió felbomlott. Így talán nem túlzás azt állítani, hogy Ukrajna mai határai kvázi véletlenszerűen jöttek létre: amikor a Szovjetunió belülről meghúzásra kerültek, senki sem gondolta, hogy egyszer egy valódi állam határai lesznek – vagy megfordítva: ha tudják, hogy e határok mentén fog függetlenedni Ukrajna, nyilvánvalóan másképp húzzák meg őket. Mindez legalábbis különös fénybe helyezi az ukrán határokat kőbe vésettnek és sérthetetlennek tekintő álláspontot...

KELET-EURÓPAI LÁTKÉP (ODESSZA)

FORGALMAS VASÚTÁLLOMÁS, VEZETÉKEK ÉS A HÁTTÉRBE ROBUSTUS LAKÓTELEP. A SZÉLES NYOMTÁVON KÖZLEKŐ UKRÁN VASUTAK NEMCSAK „MEGTERMETTEBBEK”, HANEM AZ ITTHON MEGSZOKOTTNÁL JÓVAL HOSSZABBAK IS. AZ ÓRIÁSI TÁVOLSÁGOK MIATT GYAKORIAK A TEREMHÁLÓKOCIS, ÉJSZAKAI VONATOK. A VASÚT – HASONLÓAN AZ OROSZORSZÁGHOZ – MAGAS KIHASZNÁLTÁSSÁGGAL ÉS MAXIMÁLIS PONTOSSÁGGAL DOLGOZIK, ILLETVE TERMÉSZETESEN UKRÁN NEMZETI SZÍNEKBE POMPÁZIK

Ukrajna mint földrajzi fogalom először a koraújkorban bukkant fel az ott élő kozákok kapcsán, a szó szoros értelmében „határvidéket” jelentve a lengyel és az oszmán hatalom között.

MAGYAR DÍSZLETEK – KÁRPÁTALJA

Záhonytól vagy éppen Beregsuránytól már a határon érezni lehet, hogy a pár száz méteres szakaszon komoly civilizációs küszöb alakult ki az utóbbi 70 évben. Nemcsak a hivatalos időzóna változik meg, de a nyugat felé megszokott schengeni belső határok helyett is klasszikus határátkelés vár az óvatlan utazóra, akitől a rutinos ukrán határőrök akár még meg is kérdezik – ha euró- vagy dollártartalom nélkül adta át útlevelét ellenőrzésre – hogy: „fast or full control”? Az előbbi választása esetén pedig emlékeztetik, hogy az nem alapszolgáltatás... Vasúton érkezve a hatást fokozza a széles nyomtávra való átszerelés, valamint a még mindig tekintélyt parancsoló intézményként működő, szovjet örökséget hordozó vasúti miliő.

Ugyanakkor mégsem teljesen egyértelmű a helyzet. Már az elnevezés kapcsán is felmerülnek kérdések. Maga a Kárpátalja kifejezés is csak a 20. században, a trianoni döntés után jött létre, nagyjából a területet lefedő négy, korábbi magyar vármegye (Máramaros, Ung, Bereg, Ugocsa) megnevezésére, jelezve, hogy e vidék a Magyar Királyság szerves része volt, és korábban semmilyen regionális különállása sem volt. Mi több, a korabeli lakosság többségét alkotó ruszinok egyedüli

HOVERLA

A MÁRAMAROSI-HAVASOK ÉS EGYBEN UKRAJNA LEGMAGASABB CSÚCSA (2061 M). A KRÍM OROSZ ANNEKTÁLÁSA ÓTA AZ ÉSZAKKELETI-KÁRPÁTOK UKRAJNA EGYEDÜLI JELENTŐSEBB HEGYVIDÉKE. UGYAN TÖRTÉNELMILEG HAGYOMÁNYOSAN KIVÜL ESETT A KELETI SZLÁV HATALMI AMBÍCIÓKON, MA MÉGIS UKRÁN NEMZETI SZALAGOK ÉS ZÁSZLÓK ERDEJÉT TALÁLJUK A TETEJÉN

A Kárpátalja kifejezés is csak a 20. században, a trianoni döntés után jött létre, nagyjából a területet lefedő négy, korábbi magyar vármegye (Máramaros, Ung, Bereg, Ugocsa) megnevezésére.

FÖLDGÖMB VILÁGLÁTÓ A TREND FM-EN
 CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR.
 A RÁDIÓBAN VENDÉGÜNK A TÉMÁRÓL:
NÁNAY MIHÁLY

TREND FM 94.2
 GAZDASÁGI RÁDIÓ CSOPORT

KORÁBBI MŰSORAINK MEGHALLGATHATÓK:
WWW.TREND FM.HU

Persze a mindennapi élet során sokatmondó tény, hogy Kárpátalja lakossága – az ukránok is – a közép-európai időt használják egymás között, jelezvén, hogy gazdasági-társadalmi életük szinte jobban kötődik Budapesthez, mint Kijevhez.

nemzetiségként nem is deklarálták Magyarországtól való elszakadási szándékukat – ezzel kiérdemelve a „gens fidelissima” („leghűségesebb nemzet”) megtisztelő címet.

Még beszédesebb a megye (oblaszty) ukrán neve: Zakarpattya, azaz Kárpátokentől. Jól kifejezi, hogy a hagyományos orosz-ukrán szemlélet szerint ez az ország távoli, félreeső, jelentéktelen nyugati sarka. Sztálin geopolitikailag ugyan fontosnak tartotta, hogy a Szovjetunió a Kárpát-medencén belülre jusson (az I. világháborúban ugyanis a cári seregek képtelenek voltak a hegyvidéken védekező osztrák–magyar hadsereget áttörni), de ettől még a megye periferikus helyzete nem változott.

Az 1991-es népszavazáson 78%-os többséggel győzött a megye autonómiáját igénylő álláspont. A rendszerváltás után tovatűnő zavaros időszak után azonban stabilizálódtak Ukrajna határai és rögtön szárba is szökkent a fiatal ukrán nacionalizmus, mely igyekszik lépésenként e térséget is igazi ukrán identitású területként feltüntetni. Persze a mindennapi élet során sokatmondó tény, hogy Kárpátalja lakossága – az ukránok is – a közép-európai időt használják egymás között, jelezvén, hogy gazdasági-társadalmi életük Kijevnél szinte jobban kötődik Budapesthez, mint Kijevhez és az utóbbi időben bőkezűen osztogatott magyar állampolgárság (a szomszéd országok közül messze Ukrajnában lehet legkönnyebben megkapni a kettős állampolgárságot) és a Magyarországról érkező anyagi támogatás, valamint számottevő turizmus csak erősíti ezt a folyamatot.

Az épített környezet kétségkívül a magyar örökséget sugározza. Beregszász főutcáján végigsétálva kiemelkedik a ma magyar nyelvű tanárképző főiskolának otthont adó „M. Kir. Törvényház”, de a szecsessziós Arany Páva étterem (volt Tiszti Kaszinó) és a gótikus katolikus templom is. Munkács fölött uralkodik a Zrínyi Ilona által védett vár és egyik ormán a 2008-ban visszaállított millenniumi turulemlékmű. Ám a vár belső udvarán központi helyen már az erődítmény történetében pusztán epizód szerepet játszó Korjatovics Tódor podóliai herceg szobra áll, jelezve, hogy az ukránok is igényt formálnak a vár történetére. A megyeszékhelyen, Ungvárott is meghatározók a „magyar díszletek”, bár közismert látványosság az ungvári skanzen is, ahol a kárpáti ruszin pásztorok épületei vehetők szemügyre, de a görögkatolikus püspöki székesegyház is inkább a ruszin hagyományt jelzi, ugyanis az ukrán állam ma is az ortodox egyházat tekinti a nemzetpolitikában fő szövetségeseinek. A görögkatolikus felekezet működését nem nézik jó szemmel, bár kétségtelen, hogy a Szovjetunió görögkatolikusokat üldöző nyílt politikája már a múlté.

Huszt „bús dűledékeihez” fölmászva meglepve tapasztaljuk, hogy pár évvel korábbi ottlétünkhöz képest sokkal rendezettebb a vár környezete. Egy kétnyelvű Kölcsey-felirat mellett azonban egy óriási ukrán zászló is megjelent a várhegy egyik kiugró szikláján. A már román határ menti szórványtelepülés, Visk főterén az egykor volt Lenin-szobor helyén ma már Tarasz Sevcenko áll, míg a Vereckei-hágó emlékművének közvetlen közelébe építették a II. világháborúban errefelé meggyilkolt ukrán partizánok hatalmas emlékművét is. Az Északkeleti-Kárpátok legmagasabb csúcsán, a Hoverlán körbenézve pedig olyan érzésünk támad, mintha a hely évszázadok óta Ukrajna „szent hegye” lenne – legalábbis a zászlók és nemzeti szalagok erdejéből kiindulva.

GALÍCIA ÉS BUKOVINA – A MONARCHIA DÍSZLETEI

Egyéjszakányi, kellemes platzkart (III. osztályú teremhálókocsis) vonatossal máris a mai ukrán nacionalizmus fellegvárának számító Lembergben találjuk magunkat. A mai útikönyvek Lviv városát a nyugati országrész központjaként és egész Ukrajna egyik legnagyobb turistaattrakciójaként, egyfajta keleti Krakkóként jellemzik. Nem is ok nélkül, ugyanis a belváros minden téglájából a lengyel múlt és az Osztrák–Magyar Monarchia öröksége sugárzik. A főtéren körbesétálva egymást követik az egykori gazdag lengyel kereskedők és földbirtokosok palotái, például a sokszor csak „Kis-Wawelnek” nevezett Korniakt-palota, ahol az egyik legnagyobb lengyel király, III. Sobieski János rendezte be udvartartását. A várból lepillantva pedig szembetűnő, hogy a város látképét sokkal inkább a római és görögkatolikus templomtornyok, mint az ortodox hagymakupolák határozzák meg. Lemberg fő sugárútjának végén is a nagy lengyel költő, Mieczkiewicz évszázados szobra magasodik, míg a túloldalon az Osztrák–Magyar Monarchia hasonló rendeltetésű épületeit idéző Lembergi Operaház áll.

VÁSÁRFIA

AZ UKRÁN NACIONALIZMUS LEGERŐSEBB FELLEGVÁRAI A NYUGATI VÁROSOK ÉS KÜLÖNÖSEN LEMBERG. A SZUVENÍR-ÁRUSOKNÁL ITT AKÁR A GYÜLÖLT OROSZORSZÁG „ÖRÖKÖS” ELNÖKÉT ÁBRÁZOLÓ WC-PAPÍR-GURIGÁKRA IS BUKKANHATUNK. KIJEVEN VAGY ODESSZÁBAN ILYET NEM TALÁLUNK. NEM TÚLZÁS, HOGY AZ AJÁNDÉKBOLTOK KÍNÁLATÁBAN IS LEMÉRHETŐ AZ ORSZÁG ETNIKAI-KULTURÁLIS ARCULATA

A mai útikönyvek Lviv városát a nyugati országrész központjaként és egész Ukrajna egyik legnagyobb turistaattrakciójaként, egyfajta keleti Krakkóként jellemzik. Nem is ok nélkül...

KAMENYEC-PODOLSKIJ VÁRA

A VÁROS ITTHON A HOLOKAUSZT EGYIK TRAGIKUS EPIZÓDJÁRÓL ISMERT, DE A HELYSZÍNEN ERRE SEMMI SEM UTAL. UKRAJNA EGYIK LEGKIEMLETTEBB TURISZTIKAI CÉLPONTJA, MELYET A LENGYELEK ÁLTAL ÉPÍTETT EMLÉKEI (VÁR, ÓVÁROS) TESZNEK IGAZÁN VONZÓVÁ

A nemzeti irányzatok első számú ellenségüknek a kelet-ukrajnai oroszokat és magát Oroszországot tekintik (amiről jól tanúskodnak a szuvenír boltokban kapható, Putyin arcképével ellátott WC-papír gurigák).

A belváros sajátosan közép-európai hangulatán nincs miért csodálkozni, hiszen a Monarchia egyik legnagyobb tartománya, Galícia székhelye volt a 19. században, és népességszámában még Krakkót is megelőzte. Az utóbbi 25 évben persze itt is megjelentek az ukrán identitást jelző emlékművek: az Operaházzal szemközt óriási Sevcsenko-szobor emelkedik, az egyetem főépülete előtt a már szovjet időkben felállított, szintén méretes Ivan Franko-szobor is az ukrán gyökereket igyekszik jelezni. Nagyrészt viszont a közép-európai örökség okozza, hogy errefelé a legerősebb és legrégebbi az ukrán nacionalizmus. E nemzeti irányzatok azonban első számú ellenségüknek a kelet-ukrajnai oroszokat és magát Oroszországot tekintik (amiről szemléletesen tanúskodnak a szuvenír boltokban kapható, Putyin arcképével ellátott WC-papír-gurigák), míg a Monarchia örökségét inkább

az Európához tartozás zálogaként jóval nagyobb becsben tartják.

Egy újabb platzkarton töltött éjszaka, és Nyugat-Ukrajna másik emblematisz városába, Csernyivcibe (Csernovicba) érkezünk. Az újkor folyamán a Monarchia legkeletibb és legszegényebb tartománya, Bukovina székhelye volt. Az I. világháború után Romániához

csatolták, ahonnan 1940-ben a Szovjetunióhoz került, de csak rövid időre, Hitler támadásának eredményeképpen ismét visszazerezték a románok (1941–1944), hogy végül, – immár hosszú távra is – a Szovjetunió része legyen. 1991-től a függetlenedő Ukrajna része, így egy – kellően hosszú életű – helyi lakosnak még a kárpátaljaiaknál is többször, hat alkalommal kellett útlevelet cserélni az államhatalom változása miatt!

Ilyen történelmi háttérrel valóban nem lehet csodálkozni, hogy a városarculat multietnikus. Találkozhatunk örmény templommal, moziva alakított zsinagógával, a Fellner und Helmer által tervezett színházzal és persze a Monarchia további népeinek lenyomatával. Az előtérben azonban az ukrán nemzeti színekre festett lámpaoszlopok és a hadsereg támogatására felhívó plakátok virítanak – erős kontraszttal a békebeli, közép-európai hangulatot árasztó városképpel.

Kamenyec-Podolszkij kétórás buszozás. Magánjárat. ... Ahol a hivatalos állami közlekedési rendszer nem elég ahhoz, hogy kiszolgálja az utazók igényeit, megjelenik a magánszektor. Különböző színű és formájú kisbuszok, számokkal ellátva cikáznak a városok utcáin. Nincs egyértelmű menetrendjük, általában akkor indulnak el, ha dugig teltek. Ám, ha egy nagyobb csoport kellően jó ajánlatot tesz, gyorsan lekerül a kisbusz útvenalát jelző tábla, és a megrendelő által megjelölt hely lesz az úti cél.

Az óvárosban ódon utcák és patinás épületek hirdetik a sok évszázados, közép-európai hatást mutató lengyel uralmat, sőt a figyelmes szemlélő még egy török minaretet is felfedezhet a Péter és Pál-templom harangtoronyaként, csúcsán egy Szűz Mária-szoborral. Ugyanis a város rövid ideig az oszmánok hatalma alá került, és csak azzal a feltétellel adták át a lengyeleknek, hogy a minaretet nem bontják le... A városban turistákkal is találkozhatunk, ugyanis az új ukrán idegenforgalmi fejlesztési stratégia Lemberg mellett másik nyugati helyszíneként Kamenyec-Podolszkijt jelölte meg kiemelt turisztikai célként. És a helyiek is büszkék közép-európai gyökereikre: nem véletlenül látni sokfelé „West is best” feliratú, az Európai Unió csillagos zászlajába a mai Ukrajnát elhelyező graffitiket.

KELETEBBRE – OROSZ DÍSZLETEK

A sikeres transznisztriai–ukrán határátkelés után megnyugodva zötyögünk végig Odessza utcáin. A városkép igencsak kontrasztos: a centrum felé sétálva a poros, egészen göröngyös villamossínek között buszok, autók és gyalogosok tömege áramlik, csak időnként félrehúzódnak a méltóságteljesen közlekedő villamosok elől. E talán útnak nevezhető szakaszon haladva két oldalról folyamatos kirakodóvásár kíséri. A mai, gazdaságilag borzalmasan nehéz helyzetben, elértéktelenedő hrivnya mellett az emberek mindenképp megpróbálnak pénzt csinálni, és persze vevő is akad, hiszen egy-egy jó fogásra akadva a bolti árak töredékéért lehet vásárolni. Ám egy hirtelen tér- és időugrással pár perc alatt a 19. századi orosz birodalmi hangulatot árasztó óvárosban találjuk magunkat. Az elegáns utcákon és tengerparti sétányon egymást követik a drága üzletek, szalonok, az utcákon pedig jól szituált járókelők, turisták sétálnak.

Hiába is keresnénk itt az ukrán örökség jeleit. A területet Nagy Katalin cárnő hódította meg egyenesen a törököktől, és adta neki a sokatmondó Novorosszija, azaz Új-Oroszország nevet. Magát, Odessza városát is ekkor, a 18. század végén alapították, és gyorsan óriási karriert futott be. A 19. századra Oroszország legnagyobb gabonakikötőjévé vált (ami nagy szó, ugyanis a cári birodalom évről évre óriási gabonaexportot bonyolított le), sőt Moszkva és Pétervár után a birodalom 3. legnagyobb városává nőtte ki magát!

Az orosz örökség ma is meghatározó: a belvárosban döntően orosz szó hallható, persze a feliratok a hivatalos állami szabályozás szerint ukrán nyelvűek. Nem véletlen, hogy 2014 májusában itt törtek ki a legtöbb halálos áldozatot követelő zavargások az oroszbarát és az ukrán nacionalista tüntetők között (persze eltekintve a Donyeck és Luhanszk megyékben zajló háborús konfliktustól). Sőt, a jól értesültek az orosz hatalmi törekvésekben is kitapintani vélik Novorosszija feltámasztását a keletukrán szakadár területek, a Krím és Transznisztria összekötésével.

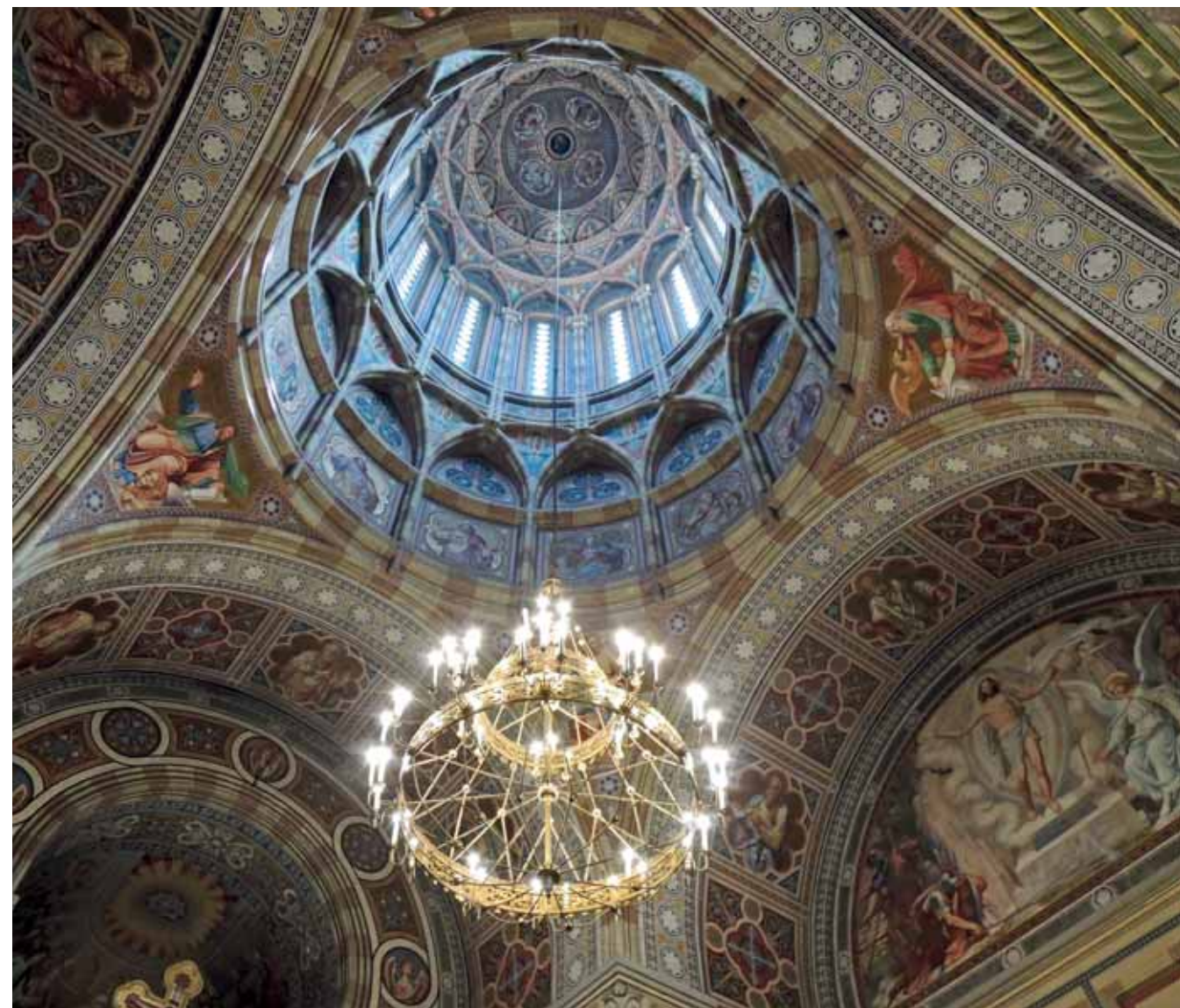
És aztán Kijev. Nem elég, hogy az építési területek palánkjai, az út menti korlátok, alkalmanként a buszok, de még a játszótéri mászókák és a beton virágágyások is ukrán nemzeti színekben pompáznak. A város központi

„HAZA ANYÁCSKA”

A 62 MÉTERES SZOBOR A NAGY HONVÉDŐ HÁBORÚRÓL EMLÉKEZIK MEG, MELLETTE AZ EUROMAIDAN ÓTA A MÚZEUM ÚJ NEVET KAPOTT: „UKRAJNA TÖRTÉNETE A II. VILÁGHÁBORÚBAN”. AZ ŐRÖK LÁNG GÁZIGÉNYE (400 M³/ÓRA) MA MÁR NEM IGAZÁN FEDEZHETŐ...

NEMZETI VIRÁGÁGYÁSOK
AZ UKRÁN IDENTITÁS MEGTEREMTÉSÉNEK FELÜLRŐL VEZÉRELT FOLYAMATÁHOZ MINDEN ESZKÖZT MEG KELL RAGADNI

NEM ÉPP TIPIKUS TEMPLOMBELŐ

A MA A CSERNOVICI EGYETEMNEK OTTHONT ADÓ KOMPLEXUMOT MÉG AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA IDŐSZAKÁBAN ÉPÍTETTÉK, ÉS EREDETILEG A BUKOVINAI ORTODOX ÉRSEKSÉG SZÉKHELYÉNEK SZÁNTÁK. UNESCO-VILÁGÖRKSÉG, IGY NYÁRON AZ ÚJGAZDAG ELIT KEDVELT ESKÜVŐI HELYSZÍNE

tere, a híres Maidan nevében és óriási emlékművével is a nemzeti függetlenséget hirdeti. Pedig valójában Kijev sem tagadhatja le orosz gyökereit. A híres Szent Szófia-székesegyház még a 11. században épült, a legnagyobb középkori orosz uralkodó, Bölcs Jaroszláv egyik győzelmének emlékére (nota bene, az uralkodó sírja is e székesegyházban található és nem Moszkvában), és bámulatos mozaikjaiban, freskóiban is a középkori orosz ortodox művészet remekműveit lehet fölfedezni. A Dnyeper partján álló Pecserszka Lavra (barlangkolostor) szintén az orosz ortodoxia fontos helyszíne, amit jól jelez, hogy a kolostoregyüttes számtalan zarándokot vonzó alsó része jelenleg is a Moszkvai Patriarchátus joghatósága alá tartozik.

Az építési területek palánkjai, az út menti korlátok, alkalmanként a buszok, de még a játszótéri mászókák és a beton virágágyások is ukrán nemzeti színekben pompáznak.

KELET ÉS NYUGAT

Miközben Kijevből hazafelé tartó repülőnk épp felszállni készül, nehezen tudjuk összerendezni az óriási ország nyugati feléről eléünk tárult mozaikos képet. Egyrészt egyértelműen érzékelhető az 1991-es függetlenedéssel meginduló-felgyorsuló ukrán etnogenezis. Ennek persze voltak már történelmi előzményei, akár Bogdan Hmelnyickij kozákjai, vagy a 19. századi ukrán költők (Sevcenko, Franko), akár a 20. századi traumák (holodomor) képeiben. Tagadhatatlan, hogy az utóbbi években (különösen az „Euromaidan” óta) ezt az etnogenezist felülről vezényelt módon gyorsítják és fordítják szembe a korábban inkább meghatározó, uralkodó helyzetben lévő orosz (szovjet) jelleggel. Ez jól megfogható a mindenütt megjelenő nemzeti szimbolikában, de az egyre szaporodó új szóalkotásokban is.

Mindehhez egy geopolitikailag erősen megkérdőjelezhető „nyugatosság” társul, pedig Ukrajna – mint a Szovjetunió korábbi tagköztársasága –, félreérthetetlenül az orosz „közel-távol” kategóriájába tartozik. Így Kelet-Ukrajnában egyértelmű problémát jelent az orosz kisebbség és a rajtuk keresztül (is) érvényre jutó orosz hatalmi törekvések jelenléte.

JÁTSZÓTÉRI LEHETŐSÉG

A DNYEPER MENTI HYDROPARKBAN SÉTÁLVA NEMZETI SZÍNÜRE PINGÁLT MÁSZÓKÁKRA KAPASZKODHATUNK FEL

MILICIJÁBÓL POLICIJA

A KIJEVBEN SZOLGÁLÓ, MODERN RENDŐRAUTÓ OLDALÁN MÁR MINDENÜTT AZ ÚJ FELIRAT VIRÍT, VIDÉKEN (PL. KÁRPÁTALJÁN) JÁRVA AZONBAN MÉG TALÁLKOZHATUNK A RÉGI ELNEVEZÉSSSEL (LADÁKON)

KIJEVI KILÁTÁSOK

AKÁR AZ UKRÁN-OROSZ KONFLIKTUSRA IS GONDOLHATUNK AZ ELŐTÉR KAPCSÁN. A HÁTTERBEN A DNYEPER MENTI PARKOK ÉS A BAL PARTI DARNYICA VÁROSRESZ LÁTHATÓ, MELY TULAJDONKÉPPEN EGY MILLIÓS LAKÓTELEP

Nyugaton sokkal bonyolultabb a helyzet. Bár a mai népességet tekintve jóval homogénebb és egyértelműbben ukrán az ország rész társadalma (itt kevesebb orosz él, a többi kisebbség pedig ma már csak színezőelem), de a történelmi örökség itt is, sőt itt még inkább mozaikos és ukrán szempontból idegen. Ám ez hordozza magában az újabb keletű „nyugatosságot”.

A mai országhatárok között egy társadalmában és történelmi örökségében meglehetősen heterogén állam éli viszontagságos mindennapjait. Képletesen akár úgy is fogalmazhatnánk, hogy a mai ukrán valóság nemzeti öntudatot és különállást színpadra állító drámája paradox módon idegen díszletek között zajlik.

NÁNAY MIHÁLY
FÖLDRAJZ-TÖRTÉNELEM SZAKOS
GIMNÁZIUMI TANÁR,
A TÖRTÉNELEMOKTATÓK SZAKMAI
EGYESÜLETÉNEK ELNÖKE

Beépített Wifi
40000 objektumos adatbázis
Könnyű kezelhetőség
Gyors észlelés

AKCIÓ

AstroFi 90
159000 Ft helyett 145000 Ft

AstroFi 102
159000 Ft helyett 145000 Ft

AstroFi 130
171900 Ft helyett 155000 Ft

1125 Budapest Nógrádi u. 39
Tel: 06(1)-201-0486
www.csillagaszatitavcso.hu